

Тарас Мельничук

Князь роси(вибрані поезії)

* * *

сутеніє вечір мій вогнем
і журавлем коло криниці
козацьке щастя під конем
а кінь мій білолиций

козацьке щастя під конем
а кінь цілує воду
напився блискавки з вогнем
націлувався крові з броду

козацьке серце під конем
а на коні сідельце
гасить коня мого вогнем
стріляйте в серце

козацьке серце під конем
а на коні не хоче
відай оба ми коню вврем
вже турок шаблю тече

* * *

тут Сагайдачний

в кожному серці
плаче
пояничарились
козачі юнаки
й з дівочих чресел
необачних
сипляться на діл
потурнаки
так день
так рік
і так віки
і жовкне Шлях Муравський

йдуть печеніги
в Печеніжин
і голубі хозари
сховались
за козацькими сльозами
у ковил
і ждуть і ждуть
нових могил

Стародавній сонет

Бджіл медоносних українські доли...
Ян Анджей Морштин(1619–1693)

Бджіл медоносних українські доли,
Й сама Вкраїна – вулик золотий...

Було, було... Та відгуло в світі
Й взяло з собою щільники медові.

І покриткою попідтинню доля
Пішла, розп'ята на штики й хрести.
Втіка з Сибіру Кармелюк Устим,
Але дарма – нема України вдома.

Є прах. Є страх... З Софії капле кров,
Аж захлинулись Золоті ворота,
І жебраком йде до Москви Суботів,

А до галер прикований Дніпро
Везе своїх братів й сестер в неволю
Повз москалем згвалтовану тополю.

* * *

живу син риби
у пропахлій
ароматом чорнобилю
і чебреців
ріці

живу у ріці
до мене приходять
синьоокі бобри
щоб мене налякати

живу живу у ріці
на Поділлі Волині
Покутті
раптом
хтось мене взяв
на приціл:
не тікай
все одно тебе спалимо
щоб твій син не ходив
як мікроб
як рута –
розкутий

* * *

І ось я на Україні,
Звісно, у сні...
Бджоли пасуться на полонині,
Заробляючи трудодні.

Небо лягло на Карпати,
Немов на підвалини світові...
Корови хрестяться
на конюшину
І тут же вмирають –
живі.

* * *

болить мене доля
від дому до Дону
безсмертя болить
і сльоза
і грона соборів
й сто тисяч заборів –
й безлиста як воля
лоза

* * *

байдаки личком
до моря нахилились
ми ж так любились
братів не кували
синє море визволяли

а тепер
синє море потопає
крізь човен
витікає

а човен покинув
червону калину
одним-один
на чужині гине

* * *

візьми мене
на цій траві
візьми
ми ще живі

Апокаліпсис

I

... а я не плачу
бо не бачу
мої праруки працю б'ють
а дачні правнуки невдячні
жують собі мандячну жвачку
банячать аж вилазить пуп
й на всепотопну качку й крячку
плюють
калину п'ють – під ноги ллють
рубінові сердечка
сонця крик
чи то содом
чи то утома
а куля з цівки висува язик:
– ой здрасці (весело!)

ви вдома?

II

...четвероногіі могили
по тій Іонії ходили
і зупинились у ворот
що се за двір?
що за народ?
чи єсть тут день?
чи єсть мужі?
хто скаже – встань
се – Чоловік
кров'ю очищені ножі
не заржавіють в сквернь
повік

що се за дім?
що за народ?
живого сонця кровотеч
і смертоносний ад європ
і кротость люблячих заброд
і пресмикающийся меч

іноплеменная гєсна
йде суд і мертвих
і живих
й святая єресь воскресенна
спокусить воїнів твоїх

* * *

я знав
що найкраща птаха

на світі

це жінка

я кохав
і вона кохала мене

а потім їй стало
сумно зі мною

вона вийшла у сад
щоб я не бачив
приміряла
золоті крила –

і полетіла

я плакав
обіймаючи на ліжку
її біле
ледь засмагле
тіло

* * *

спить степ
спить Італія
сплять дівчата

а чужина –
бездомна

і в череві ворушаться
зародки рабів

* * *

вітер верховодить
над житами
добре йому
з нами
бо ж ми тихі
гей-но гей
не приходи Україно
ні удень ні вночі
закрий очі
руками

бо нас кидає
у жар

бо нам себе

жаль

* * *

вітер верховодить

над житами

добре йому

з нами

бо ж ми тихі

гей-но гей

не приходи Україно

ні удень ні вночі

закрий очі

руками

бо нас кидає

у жар

бо нам себе

жаль

ІСТОРИЧНЕ

I

Невольничий базаре

тут день мій гай

мій храм
й моє прикуте небо
Тут десь старцює
моє циганське завтра
й пливе крилом з Стамбула
мій злотоперий лебідь
коли вмира бунчук –
встає канчук
й кров брата п'є
голодний братів меч
Туг кожен
сам
башибузук
Що власноруч стина
вітчизну з плеч

II

Степом іду
коня убито
булану тінь його
за срібну вуздечку веду
Веду
над Трубайлом
чи то над Дніпром
що вкритий кригою
і синюватим
церковним склом

П'є печеніг вино
з черепа Святослава
І доки він буде пити
кров мою
зайда кривава?

Свідчення останнього гетьмана

1

Виводять знов на плац мужчин.
Дроти. І пси (немов міністри)...
Мовчиш, Росіє?..
І мовчи!
Точи, точи на себе вістря!
А ви, кати-наглядачі,
Всія Росії палачі,
Не мучте –
краще нас повісьте..
Чи розстріляйте! –
так простіше! –
І ересь випаліть огнем!..
..десь на Україні квітнуть вишні,
Й повстанців – гайдамаків піших
Волочить бусурмен конем.

Так і живем...

І в лелечати

Ростуть не крила –
рискалі...

І навіть лопухи вухаті –

І ті пішли у москалі.

Дніпро не знає де Дніпро,

Дніпро не відає, де Київ.

І брата брат

за хліб й добро

Веде на правду

до Батія.

* * *

і шерсть і гавкіт на тлі неба

і місяць наче не один

а шерсті треба й собак треба

і світу п'яного у дим

вікном широким проти сонця

всесвітній розклад і розлад

на цьому боці й тому боці

багато так собачих лап

під тими лапами так тихо

м'які подушечки і все
і чорно-синій неба вихор
і нас несе й собак несе

а у собаки під пахвою
є двоє серць – своє й людське
собаки гавкають на волю
не знаючи що це таке

* * *

свистить листок за листком
і нас все менше
засипаних листям
бо миші з'їли тишу
з зеленими голодними очима

* * *

на камені часто
сидить пташка
або людина

пташка думає
що вона
не людина

а людина

ДИВИТЬСЯ

В ОЧІ ПТАШКИ

* * *

В синім озері

симбір-деревце

то виринає

то потопає

а де ж тії

райськії двори

райськії двори

з ясними вікнами

у море

та з тополею

і к біленькій зорі

зоря по камені

і сходилася

двори головонькою

в морі утопилися

* * *

дивлюсь крізь ґрати

на Карпати

аж то

вискочив із зайчика
гляденько
поклав ушеньки
да за пліченьки

а з калинового лугу
вискочив другий
ой рутко моя
баламутко
тож тебе набито
ніжками до жовтого
пісочку прибито

* * *

небо шугнуло –
втяло орлові
крило

чужа земля
пойнялась сліпотою

і садівник сонця
стікає потом
в жупан

* * *

Дніпро чіпляється руками
за чагарі і верболіз
і гострить хвилю сивий камінь
й спить горілнець Чумацькій Віз

роса пасе дзвінки
і хата
хова за пазуху село
говорить мовчки з богом м'ята
і з вітром гомонить крило

піч калачі у вузлик в'яже
вуста втопились у вині

метелик
світ на плечах важить
й складає в крильця трудодні

* * *

це – первозданне:
небо і ліс і гори
і листя зелене

не людьми воно дане
й не людьми буде взято у мене

* * *

Хто вкрав мій сад,
мої морелі,
Мої собори і віки?..
Страшні мені куфайки,
і шинелі,
І літаків залізні вітряки.

Убите зілля –
довге зілля ночі,
Убита хата, вбито кров..
Де ж мають жити мої очі?
Де має жити мій Дніпро?!.

* * *

сидить дощик
у гаї гаї
та росу робить
крап-крап
крап-крап

яке тобі росо дати серце
щоб не розірвалося
дай мені серце
зелене як калина
а дай мені серце
солодке як Україна

* * *

я кров змиваю
і хмари стають
червоними

і небо стає
червоним

і білі лебеді –
червоні

але–
це лиш початок

Історичне

Т. Г. Шевченку
попереду копитить
морозенко у неволю
кінь його сльозою
полива метелицю
за ним біжить запорожжя
по полю
темне як темниця

...любов і плач
і стежка в люди
і сльози на підметках
нема нема
а чи ж буде
черлен саф'ян
на чоботи
гей-но хлопці
гей

чоботи саф'янці
світ у лантушку
наточили шанців
наварили куль

попереду дике поле
а позаду яр
і життя
перекотиполе
і брат яничар
і таке воно уранці
і таке вночі
що кінь в ямці
козак в ямці
а в яру сичі
біжить ріка з Запорожжя
та горить огнем
а в зеленій нехворощі
спить козак з конем
ой буланий

ой буланий
винеси на волю
і заснула Україна
в перекотиполю

* * *

вийду вранці у сад
вийду ввечері в сад
а саду наче нема

згадаю волю
згадаю неволю

а мама сама
і сама

* * *

Розлетілись ми, неначе пір'я,
Коли вдарить половик крилом.
Біле пір'я,
біле – на підгір'я,
А те сизе –
снігом замело.

Біле пір'я, біле

по долині,
А те синє – в море й на Дунай,
Наче в світі є дві України,
Але нас не любить ні одна.

* * *

повітря приємне
як жіночий голос

куля гніздиться
в стволі рушниці
(хоче відпочити)

Чумацький Шлях
перестрибнув через окоп
і сів
на мурашині яйця

ми ще існуємо
а вже в повітрі
вогненні змії

і босоногі танки
біжать за дівчатами

* * *

все чомусь
мені уявляються
скляні птахи
ось вони летять
хочуть сісти
на залізне дерево
падають
і розбиваються
на дрібні атоми
і скляні ніжки
ще довго тріпаються
на ґратах

* * *

Поплив... Куди ж його занесло,
Куди листок той занесло,
Що хоч би й золоті мав весла,—
Не допомгло б..
Не допомгло..

Не допомгло!..
А сива плістка
На білім камені сидить,
І золота її колиска
Колише крапельку води.

* * *

дівчину пустив по Дунаю
поламались ярма несмілі об хлопців
дівчина діброву крильцем має
а зозуля кує у листочок сонце

дівчина тулиться сміхом
до гусяти
з горішка ядерце любить надвоє
одну половинку цілує мені на м'яту
а другу з гусятком
горішать обоє

* * *

дрімає всесвіт на травині
підперши зіркою щоку
стоїть по пояс в Україні
ромашка в білому вінку

і ниць падуть і люди й коси
перед ромашкою; – Прости!
і гострять зуби жовті оси
і золоті свої хвости

дівчата дзвонять спідницями
гарбуз ногами топче ріль

і над вечірніми женцями
пітніють тілом комарі

XX вік

I

чоловік просить води
а йому дають
до рук автомат
і посиляють
убивати

чоловік просить
вишневого цвіту
а для нього вмикають
атомний реактор

чоловік хоче
збудувати ластівці
золоту хатку
а його волочать
в одній сорочці
будеш у шахи
з шахом грати
не на шаховій дошці
а на вибитих

власних зубах
і не вибитих ґратах
чоловік хоче махнути
стрічним дівчатам
чи друзям у лузі
зеленим кашкетом
а йому дають цілувати
вогонь з кулемета –
все одно
чи тут чи там
чи в уральських заметах
чоловік просить

а воно не варто прохати:
раз грати –
то грати!